

Typfallsmodellen

användarmanual

Innehåll

Pensionsmyndighetens typfallsmodell för pensionsberäkningar	3
Installation	3
Start av modellen	3
Verktysfält	4
Välja språk	4
Ingångsvärden till modellen	6
Modellens beräkningar.....	6
Ekonomiska värden.....	6
Exempel på ett typfall	7
Spara resultat	9
Använda avancerat modelläge.....	9
Länktips	10

Pensionsmyndighetens typfallsmodell för pensionsberäkningar

Installation

Typfallsmodellen kräver ingen installation av gängse typ. Det enda som krävs är att du sparar ner filen på den lokala hårddisken. För att använda modellen måste du ha en någorlunda modern Windowsdator med Excel (2007 eller senare) installerat. Om filerna ligger på en server eller USB-minne påverkas prestandan negativt. Du startar modellen genom att öppna filen Typfallsmodellen.xlsb.

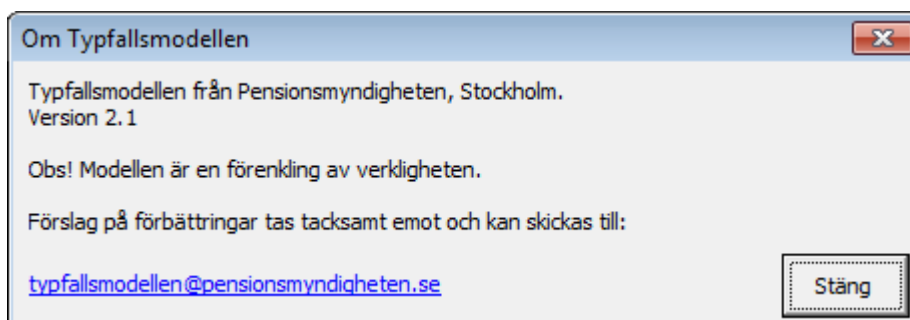
Beroende på dina säkerhetsinställningar kan det krävas att makron aktiveras. Du får då en säkerhetsvarning enligt nedan. Klicka på Aktivera innehåll så upphävs den.

Start av modellen

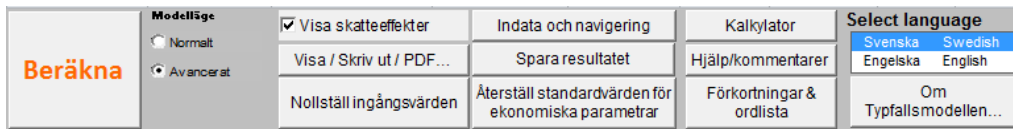
Typfallsmodellen består av en Excel-fil och tillhörande VBA-kod. För bästa prestanda bör så mycket minne som möjligt vara frigjort. Stäng därför de arbetsböcker som du sedan tidigare har öppnat och avsluta Excel (ett alternativ är att öppna en ny flik av Excel).

Du startar modellen genom att öppna Typfallsmodellen.xlsb. Första gången du använder modellen visas fönstret Om typfallsmodellen, se nedan.

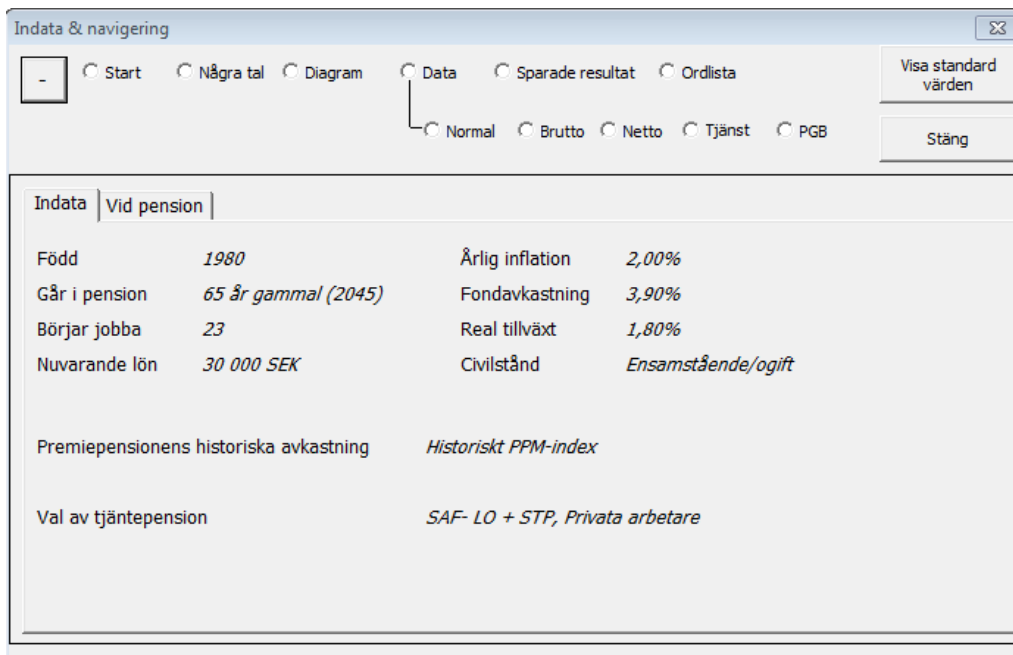

Verktygsfält

Modellen innehåller några knappar. Verktygsfältet ser ut som bilden nedan.

Knappen **Indata & navigering...** öppnar ett fönster som visar de antagande du gjort för typfallet (se nedan).

Fönstrets övre del hjälper dig att navigera i modellen. Med knappen kan du enkelt minimera eller maximera fönstret.

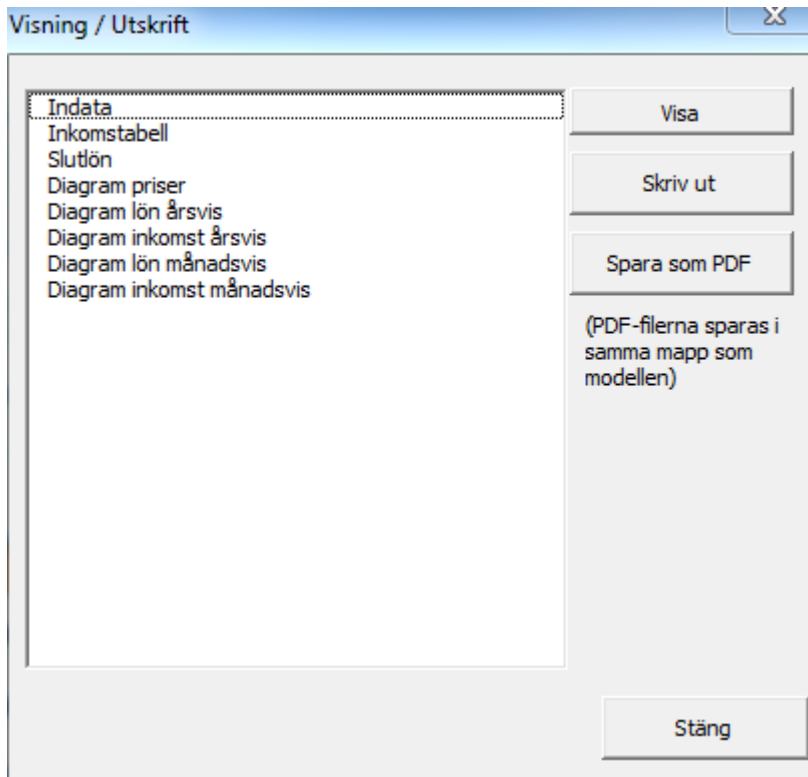
Knappen **Återställ standardvärden för ekonomiska parametrar** sätter värden för årlig inflation, real tillväxt och real fondavkastning enligt gällande prognosstandard.

Knappen **Nollställ ingångsvärden** rensar värden för Födelseår, Går i pension, Börjar arbeta, Månadslön, Privat pensionssparande samt val av tjänstepension.

Välja språk

Längst upp till höger kan du välja språk för texter, rubriker och knappar. För närvarande är valet begränsat till svenska och engelska.

Med knappen Visa / Skriv ut / PDF kan du visa, skriva ut eller spara som PDF. Tabeller och diagram. Alternativen visas i en lista enligt bilden nedan..

Knappen **Hjälp/kommentarer** öppnar ett nytt fönster där vissa parametrar och begrepp förklaras. Länk till manualen samt frågor och svar finns i samma fönster.

Ingångsvärden till modellen

Pensionsmyndighetens typfallsmodell beräknar pensionsutfallet för enskilda individer, så kallade typfall. För att skapa ett typfall börja med att ange följande variabler:

- Födelseår
- Går i pension vid ålder (klickar man i **Alternativ pensionsålder** läggs den så kallade alternativa pensionsåldern automatiskt i rutan)
- Börjar arbeta vid ålder
- Månadslön, vilken inkomst har individen idag

Modellens beräkningar

Modellen beräknar inkomstpension och premiepension. Den beräknar även tilläggspension för personer födda före 1954 samt garantipension och bostadstillägg. Tilläggspensionen, garantipension och bostadstillägg påverkas av civilstånd. Modellen antar att individen är ensamstående om du inte har markerat för civilstatus ”gift” i fältet.

När du angett dessa ingångsvärden beräknar modellen pensionsinkomsten före och efter skatt samt eventuellt bostadstillägg. Pensionen efter skatt utgår från 2016års genomsnittliga kommunalskattesats om 32,01 procent¹. Bostadstillägget utgår i den enkla tillämpningen från en ensamstående person med en bostadskostnad på 5 090 kr/månad och att individen inte har någon förmögenhet som reducerar tillägget². Det betyder att för gift pensionär antas att make/makan saknar inkomst och hela beloppet visas i Excelarket.

Modellen beräknar också tjänstepension och pension från individuellt pensionssparande. Det finns möjlighet att välja avtalsområde för tjänstepension. Beräkningarna i tjänstepensionen är förenklade och modellen antar att pensionen alltid betalas ut livsvarigt. I modellen antas vidare att individuellt pensionssparande startar samma år som det angivna inkomståret och pågår fram till pensioneringen³.

Inkomsterna före och efter skatt beräknas dels vid pensioneringstillfället, dels åren strax före samt efter pensionering.

Ekonomiska värden

Utöver egenskaperna om födelseår, inkomst, inträdesålder på arbetsmarknaden och pensionsålder så finns möjligheten att ändra vissa prognosvärden så som inflation, tillväxt och avkastning i framtiden. Ingångsvärde för dessa parametrar är nuvarande prognosstandard⁴, men du kan lätt ändra dessa värden. Prognosstandarderna innebär att inflationen förväntas vara 2 procent per år (Riksbankens inflationsmål), en real

¹ Vägt genomsnitt med avseende på de beskattningsbara inkomsterna.

² I den enkla varianten är dessa och andra parametrar dolda, men de kan ändras i fliken ”adv_settings” som kan tas fram. För sammanboende antas maken sakna inkomst, vilket enkelt kan ändras i fliken adv_settings.

³ Även denna parameter kan ändras i i fliken ”adv_settings”.

⁴ Antaganden som ligger till grund för prognoserna i Orange kuvert mm.

inkomstillväxt om 1,8 procent samt en real kapitalavkastning före avgifter om 3,9 procent⁵.

Exempel på ett typfall

Ett exempel för att illustrera modellen:

Vad blir pensionen för en undersköterska med en nuvarande inkomst på 25 000 kr/månad?

Undersköterska född 1960 och antas arbeta från 20 års ålder fram till pensioneringen vid 65 års ålder.

Följande värden ges till modellen:

Födelseår (åååå)	1960
Går i pension vid ålder (åå)	65,0
Börjar arbeta vid ålder (åå)	20
Månadslön	25 000

Övriga värden står kvar:

Fyll i ekonomiska parametrar	Välj tjänstepension
Arlig inflation	0,00%
Real tillväxt	0,00%
Real fondavkastning*	2,10%
* Real avkastning före avgifter om 0,4%	
Privat pensionssparande	0 kronor per månad, sedan 2016

Utgågsålder för tjänstepension är 65

- Saknar tjänstepension
- ITP-1, Privata tjänstemän, födda 1979-
- ITP-2, Privata tjänstemän, födda före 1979
- PA03, Statligt anställda, födda före 1988
- SAF-LO + STP, Privata arbetare
- KAP-KL, Kommunal- & Landstingsanställda**
- AKAP-KL Kommunal- & Landstingsanställda (födda 1986 -
- PA16, Statligt anställda, (födda 1988 och senare)

Men du ändrar *valet av tjänstepension* till: KAP-KL för Kommunal- och landstingsanställdas avtal. Nu är alla val gjorda och ifyllda för pensionsberäkningen till exemplet för en undersköterska. Vill du kontrollera valen markera du ikonen ”Visa indata”.

Vill du kontrollera valen klickar du på knappen ”Visa indata”. Nu återstår endast att modellen räknar på utfallet. Det sker genom att klicka på ”Beräkna”.

Resultatet av beräkningen redovisas i samma fönster efter det att du klickat på ”Beräkna”.

⁵ Notera att från avkastningen dras en antagen förvaltningsavgift på 0,3 procent och en administrationsavgift 0,1 procent. Avkastningen efter avgifter är därmed 1,7 procent. Dessa parametrar är dolda, men kan öppnas upp och ändras i fliken ”adv_settings”.

Du kan spara ditt typfall med namn genom att klicka på knappen **Mina typfall**. Dessa sparade typfall kan laddas senare till modellen.

Fyll i ingångsvärden		Resultat, enbart i fasta priser (2015)		
Mina typfall		Pensionen beräknas till: 14 790 kronor i månaden före skatt		
Födelseår (åååå)	1950	Går i pension: 2025		
Går i pension vid ålder (åå)	65,0	Går i pension: januari 1990		
Börjar arbeta vid ålder (åå)	20	Pension i procent av slutlön: 58,0% definieras som kompensationsgrad		
Månadslösn	25 000 2015 års lönenivå (300 000 kr/år)			
Fyll i ekonomiska parametrar		Välj tjänstepension		
Årlig inflation	0,00%	Sämlar tjänstepension		
Real tillväxt	0,00%	ITP-1: Privata tjänstemän, födda 1973-		
Real fondavkastning*	2,10%	ITP-2: Privata tjänstemän, födda före 1973		
*Real avkastning före avgifter om 0,4%		PA03: Statliga anställda, födda före 1980		
Privat pensionsparande	0 kronor per månad, sedan 2016	SAF-LO+STP: Privata arbetare		
		KPA: Kommunala tjänstemän, födda 1973-1980		
		AKAP-KL: Kommunala & Landstingsanställda födda 1988-		
		PA05: Statliga anställda, födda 1980 och senare		
		Uttagsålder för tjänstepension är 65		
Tabell 1. Specificerat resultat över slutlön och pensionsinkomst		Förutskattad inkomst mellan 15-65 och pension efter 65 års ålder		
Pension från 65 års ålder	A	B	C	D
	Löpande priser, kronor	Fasta priser, kronor	Som andel av slutlön	Per månad, kronor
Slutlön vid 64 år	306 098	306 098		25 510
Lön efter skatt	236 028	236 028	77,1%	19 670
Disponibel inkomst	236 028	236 028	77,1%	19 670
Inkomstpension	116 388	116 388	38,0%	9 700
Tilläggs pension	0	0	0,0%	0
Premiepension	19 728	19 728	6,4%	1 640
Garantipension	0	0	0,0%	0
Total allmän pension	136 116	136 116	44,5%	11 340
Tjänstepension	41 424	41 424	13,5%	3 450
Privat pensionsparande	0	0	0,0%	0
Total pension brutto	177 540	177 540	58,0%	14 790
Tabellen ovan visar värden för sista pensionsår som av lövingskäl beräknas för år 65 efter valt uttag av tjänstepension är livsvarigt				
Efter skatt	129 933	129 933	55,0%	10 830
Bostadstillägg för pensionärer	15 048	15 048	6,4%	1 250
Disponibel inkomst	144 981	144 981	61,4%	12 080

I det här typfallet kommer pensionen totalt före skatt att uppgå till drygt 14 790 kronor per månad uttryckt i dagens lönenivå. Hänsyn har tagits till sista intjänande pensionsrätt (det belopp som årligen betalas in till den allmänna pensionen) som annars på grund av taxeringskäl tillkommer året efter. Pensionen efter skatt beräknas till 12 080 (inklusive bostadstillägg) kronor som kan jämföras med dagens beräknade nettolön på drygt 19 670 kr/månad.

Notera att i den här enkla pensionsberäkningen sker utifrån några centrala antaganden:

- Lönen följer lönetillväxten (historiskt och framöver av de ekonomiska antagandena ovan om inflation och real tillväxt).
- Avkastningen följer historiskt fondrörelsens värdeutveckling inom premiepensionen. Fondrörelsens värdeutveckling benämns ibland PPM-index. Framtida antaganden om värdeutveckling görs på samma sätt som antaganden ovan om inflation och real fondavkastning före avgifter. Avgifterna är i prognosstandard antagna till 0,4 procent. Det ger att avkastningen efter avgifter är 1,7 procent.
- Beräkningarna följer gällande regler för den allmänna pensionen⁶. Beräkningarna inom tjänstepensionen är gjorda på samma sätt som inom premiepensionen. Samma delningstal används inom både premiepensionen och tjänstepensionen.

⁶ I fliken adv_settings är det möjligt att ändra reglerna så att de istället för att vara prisindexerade (prisbasbeloppet) är inkomstindexerade och följer inkomstbasbeloppet, vilket implicit innebär ett antagande om oförändrad politik eftersom de offentliga utgifterna som andel av den totala ekonomin (BNP) är oförändrad.

Spara resultat

Genom att klicka på knappen Spara **resultat** kopieras alla kolumner i fliken **Data** till bladet **Sparade resultat**. Vid sparande av ett resultat blir du tillfrågad om att ta bort tidigare resultat eller behålla dem. I bladet **Sparade resultat** finns en knapp för att rensa alla sparade resultat.

Använda avancerat modelläge

I modellen är det möjligt att genomföra mer avancerade och anpassade beräkningar såsom att till exempel ange egen så kallad lönevektor (samtliga årslöner över tid). Växla mellan Normalt-och Avancerat läge via knapparna i modelläge.

Modelläge

Normalt

Avancerat

Bocka i kryssrutan **Egna lönelista** för att gå till bladet **Indata_lista** där du kan ange egen lista för lön, fondavkastning, balanstal, privat pensionsparand samt avdrag.

Uppdatera											Klar, gå till Start										
Ange egen lön			Ange fondavkastning			Ange balanstal		Ange privat pensionsparande			Avdrag										
Inkomstår	Ålder	Inkomst	År	Nominell avkastning	År	Balanstal	År	från	År	Belopp											
1995	15	0	1995		1995		1995		1995												
1996	16	0	1996		1996		1996		1996												
1997	17	0	1997		1997		1997		1997												
1998	18	0	1998		1998		1998		1998												
1999	19	0	1999		1999		1999		1999												
2000	20	0	2000		2000		2000		2000												
2001	21	0	2001		2001		2001		2001												
2002	22	0	2002		2002		2002		2002												
2003	23	253 253	2003		2003		2003		2003												
2004	24	261 975	2004		2004		2004	0	2004												
2005	25	268 250	2005		2005		2005	0	2005												
2006	26	275 590	2006		2006		2006	0	2006												

Länktips

För den som är intresserad och vill veta mer om den allmänna pensionen finns här några länktips till vägledningar och beräkningar inom den allmänna pensionen.

Vägledningar

<https://secure.pensionsmyndigheten.se/Vagledningar.html>

Beräkningar inom premiepensionen

<http://www.pensionsmyndigheten.se/FondManadsstatistik.html>

Vi tar gärna emot synpunkter på typfallsmodellen@pensionsmyndigheten.se